

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Gyenge kárpótlás.

A keresztény szeretet melege bevitte a jótékonyág érzését a szivekbe és a jótéteményeket bevitte a szegénység hajlékaiba, ahol nem csak üres gyomrot, mezítelen testet, hanem táplálékra és ruházatra szoruló lelket is talált.

A vallás talajáról lecsúszott humanizmus a jótékonyág szavával megostromolja a zsebeket s az adományokból ételt vesz, ruhát vesz, megtölti az éhes gyomrot, befedi a mezítelen testet, de az éhező és szomjúhozó léleknek nem ad táplálékot. Gyámoltjai éppen azért csak segítettek, de nem megmentett emberek. El nem pusztulnak addig, a míg gyámolítják, segítik őket, el nem fognak-e pusztulni akkor, ha majd a gyámolítás megszűnik, a kenyeret nyújtó kéz munkája véget ér, az nagy kérdés.

Megtartják őket a társadalomnak addig, a míg a segélynyújtás környezetében vannak, de vajjon jó és hasznos tagjai lesznek-e a társadalomnak akkor is, midőn a gyámolítás köréből kilépnek, az teljesen bizonytalan.

Felszedni az elhagyottat s egy bizonyos ideig ruházni és táplálni, mindenesetre enyhítése az egyéni nyomornak, megsegítése az egyén inségének, de vajjon eny-

hitése-e egyúttal a társadalmi nyomornak is, megsegítése-e egyúttal a társadalom nagy inségének is, az egy olyan probléma, melynek megoldására az élettapasztalattól kell várnunk a kielégítő feleletet.

Az élettapasztalat pedig azt bizonyítja, hogy a társadalom nagy nyomorát nem a kenyér és a ruha, meg a lakás nélkül szükkülő emberek okozzák, akiknek száma elvégre is nem olyan nagy, hanem a nagy társadalmi nyomort, a százezrek inségét az erkölcsök megfogyatkozása szüli. Ebből származik a legtöbb anyagi baj, az inség ezerféle neme. Az erkölcsi féktől elszabadult szenvedélyek űzik hajtják az embereket az anyagi romlásba és a lelki züllésbe. S ezek az anyagi létükben megrontott, lelki érzéseikben megmételtyezett emberek, ezek alkotják a tömeg nyomort, ezek alkotják az inségnek azt a mélységét, melyből oly nehéz kiemelni a nagy tömegeket.

Mindig kétes értékű, a legtöbb esetben pedig hiábavaló minden charitatív működés, a mely az emberek erkölcsi lelkületének nevelését főcélnak, vezérlő szempontnak nem tekinti. Ezt pedig vallás-erkölcsi alap nélkül eszközölni, tiszta lehetetlenség.

A Gyermekvédő Liga embermentésre vállalkozott. Összeszedett eddig körülbelül 14 ezer gyermeket, a kik számára intézeteket és otthonokat létesített. Összeszedte

pedig őket valláskülönbség nélkül, a mi nem baj es nem is kifogásolható, sőt inkább azt kellene kifogásolnunk, ha a felkarolásra szoruló gyermekek kiválogatásánál részrehajló vallási szempontok nyomultak volna előtérbe.

E szerint van sok katolikus gyermek is a Liga gyámoltjai között, ámbar ha egyes jelekből következtetni lehet, a katolikus gyermekek arányszáma az ország katolikus lakosságához s így kétségtelenül a segélyezendő katolikus gyermekek létszámához viszonyítva más vallású gyermekekkel szemben kedvezőtlen. Egy szünidei gyermektelepen a nyaraló gyermekek vallási arányszáma olyképp alakult, hogy 40 gyermek között katolikus volt tizenhárom, *izraelita pedig huszonhét.*

De nem ez az, a mit most ki akarunk emelni és szembetűnővé tenni, hanem az a körülmény, hogy semmi, de semmi garanciáját sem bírjuk annak, hogy a Liga intézeteiben és otthonaiban a katolikus gyermekek vallási kötelességüknek megfelelő oktatásban és nevelésben részesüljenek.

Pedig ez a katolikus társadalomra nézve nem lehet közömbös. Embermentés lélekmentés nélkül, mint fentebb mondtuk nem lehetséges, lelkeket nemesíteni, nevelni, az egyénekből társadalmi embereket, hasznos polgárokat képezni vallás-er-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Emlékszik még?...

— Irta: Baba. —

Sárga rózsza mesés országába,
Ott a magas bérceken túl;
Egy suttogó ciprus árnyékába,
Ejtette kis szívem rabul.

Emlékszik? Egy fehér margitvirág,
Diszítette szőke hajam;
Vállamra hajlott a sok ciprus ág,
Simogatni fehér nyakam.

Rám nézett hűséges nagy szemével,
Szóltanul érintve kezem;
Érzem hogy szeret égő szívével,
Megértett mindent kis szívem.

Emlékszik? mily büvösen suttogott,
Körültünk az egész világ;
E suttogás álomba ringatott,
S mosolygott felénk a virág.

Csókjaival halmozta el kezem,
Tonuja volt a szép kék ég;
Magával vitte kicsiny szívem,
Mondja „úgye emlékszik még?...“

Fehér hárfám...

Fehér hárfám, ne sóhajtsunk
Búgva szálló dalokat...
Kár volt s kár lesz lelkesedni,
S ébren üzni álmodat...
Haleány fénye sincs jövőnknek,
Csak bűt rejte fellege...
Némulj magyar költészetnek
Fehér hárfás gyermeke!

Dalainknak lelke nincs már?
Hová szállt? — Hej, ki tudja?
Tán visszatér, ha a tisztább
Eszmék útját befutja,
S akkor elfog tünni jövőnk
Könnyet rejtő fellege,
S felvidul a magyar dalnak
Fehér hárfás gyermeke!

Dr. Vissnyovszky Rezső.

Színészházaság.

Irta: Zöldi Márton.

Komoly, legális házasságról volt szó. Két szerető szívnak törvényes frigyéről. A szerelemnek első szála a kulizák felhomályában kuszálódtak össze, mikor Darnay Joska, a kitűnő bonviván és Izsa Jolán, a fiatal hősnő a jelenését várta.

Izsa Jolán jó hírnevéhez a gyanu árnyéka sem fért. Sőt a mi a gyanú árnyékánál veszedelmesebb, Vastagné a drámai anya nyelve sem. Pedig ez a derek urnó ritka intuitással és bámulatos memoriával tartotta számon harminc év óta pályatársnőinek összes botlásait. Valósággal lajstromozta, leltározta és raktározta a botlásokat.

Nagy gyűjteménye volt belőle. És ha kellett, — azaz ha nem kellett is — ügyidézte az egyes botlásokat dátumszerűen, mint a történelem professzora a marathoni csatát vagy a szatmári békét.

De Izsa Jolánra vonatkozólag nem minden keserűség nélkül így nyilatkozott:

— Nem tudok róla semmit, abszolúte semmit.

Amnél több volt Darnay Jósának a róvásán. Ez a fiatal, könnyűvérű színész javithatatlan szoknyahős hírében állott s mikor szemére hánytorgatták, színpadi emfázissal kezét szívére téve, így kiáltott fel:

— Egészen Stuart Mária esete: jobb vagyok a híremnél s talán jobb Stuart Máriaénál...

És mégis mikor hírül adta, hogy Izsa Jolánt feleségül veszi, a gratulációk őszintén omlottak feléje. Még a rettenetes nyelvű drámai anya is összeillő párnak mondotta őket, a kiktől nem sajnálja a színpadi anyai áldást.

Másnap tizenegy órára volt az esküvő kifizése.

kölcsei alap nélkül, kárba veszett fáradság. Az elhagyott gyermekek szülőit pótolja a társadalom. A mint tehát a szülőnek szentebb kötelessége nincs, mint hogy gyermekének biztos és szilárd erkölcsi alapot adjon, a melyen az az élet megpróbáltatásai között erősen megállhat, úgy a társadalomnak is, ha a szülők pótlására vállalkozik, a mely cél a legnemesebbek egyike, szentebb kötelessége nem lehet, mint a gyermekek lelki nevelésének ügyét minden más érdek fölé helyezni és biztosítani.

Ebből a szempontból a katolikus társadalom a Liga otthonaiban és intézeteiben megnyugvást nem lelhet. Ezek az intézetek vallási szempontból az indifferenzizmus melegágyai, s azt ma nap már sem filozofusoknak, sem életbúvároknak magyarázni nem szükséges, hogy vallásilag hideg, közömbös emberek az emberiség nagy eszményeinek szolgálatára nem alkalmasak.

Ez okból nem nézhetjük minden aggodalom nélkül azt a néhány év óta divattá lett jótékonyt, melyet a társadalom, még pedig a katolikus társadalom is, a Liga érdekében gyakorol. Az eszme szép, gyönyörű, de az eszme megtestesítése ez ideig nem más, mint gyermekmentés, vagy életmentés hosszabb-rövidebb időre, de még nem *embermentés* és nem társadalom-mentés.

Aggodalomkeltő ez a nagy zajjal dolgozó jótékonyt azért is, mert homályba borítja azokat a helyi gyermekvédő intézményeket, a melyek igazán az embermentés nagy és nehéz munkáját végzik. Így például a mult vasárnapi nyitrai gyermeknap után ki látja meg, ki veszi észre ami *nyitrai gyermekvédő Ligánkat*, a keresztény nőegyesületet és a katolikus patronázt, melyek a szemünk előtt siró, a körülöttünk lézengő gyermeknyomor enyhítésén fáradsz, sajnos, az anyagi eszközök elégtelensége miatt csak nagyon szűk keretek között?

Mennyi elhagyott, nyomorgó gyermek

Az igazgató, az öreg Nyiri, a legszebb attilát választotta ki a garderobából, hogy méltóan feszíthessen mint násznagy a templomban.

A közönség soraiban is élénk érdeklődés mutatkozott a művészi frigy iránt.

De a dolog nem ment simán. Történt ugyanis hogy az esküvő előtti napon Darnay Jóska, a vőlegény, a színházban találkozott egy kedves iskolatársával, a csákosai jegyzővel. A találkozás öröme elhatározta, hogy együtt vacsoráznak, sőt ünnepet rendeznek a vacsorából, a legénylétől való búcsuzás ünnepét.

Úgy is történt. A város szélén volt egy kis vendéglő, hol a csákosai jegyző kocsija állott. Ott mulatott a vidám kompánia éjjelig. Nagyrésze aztán szépen haza ment, csak a két iskolatárs maradt együtt s még jó sokáig elbeszélgettek a gimnaziumi életről, az öreg profesorokról és a többiről.

Már szürkülni kezdett a nyári égbolt, mikor a csákosai jegyző hirtelen befogatott.

— Sietnem kell — mondotta — mert reggel a szolgabíró váróm.

Megölelték egymást és a jegyző elhajatott.

A fiatal bonviván ott állott a kocsmá tágas udvarán. Gondolkodott egy ideig.

— Most haza menjek, meglátják, hogy haj-

van Nyitrán és a vidéken, a kiket a mi már meglevő helyi gyermekvédő intézményeink megmentenének, a kiket az embermentés körébe vonnának, ha támogatnák őket legalább csak félannyi lelkesedés és érdeklődéssel, mint a mennyit a gyermeknap szokott kelteni a nagy közönség köreiben. De hát olyanok vagyunk mi, mint a francia granátosok a napoleoni harcok alatt. Adakozunk országos zászlóra, a saját megtépett zászlónkat pedig meg sem foltozzuk. Az orosz hadjáratban azután sok csatát azért vesztek el a granátos ezredek, mert nem voltak jelvényeik a hadijelek közlésére.

Elvesztünk mi is sok lelket a saját tűzhelyünkön, mialatt lobogtatni segítjük az országos liga zászlaját. Pedig ha 30, 50 vagy 100 gyermek pusztul el, a saját tűzhelyünkön, mit fog nekünk érni az, hogy egy-két gyermeknek a felkarolását előmozdítottuk a Liga országos menhelyein? A kárpótlás nagyon gyenge, a csere nagyon hátrányos lesz.

Az ifjúsági majálisok. Azok a nyári mulatságok, melyeket a tanintézetek régi idő óta rendeznek az ifjúság kedélyének sikeresebb nevelése céljából, az újabb időben különös változáson mentek át. A gyermekes és vidám szórakozások helyébe a „tanulmányi kirándulások“ léptek, melyeknél az a cél lebeg a tanügyi közegek szeme előtt, hogy akkor, midőn az ifjúság szórakozik, egyszersmind valami hasznosat is lásson, tanuljon. Ezzel már a régi majálisok jellegéből kivetkőztek, mert azoknál a vezető szempont csak az, hogy a diáksereg a *szabad természet élén* — tehát nem zsúfolásig megtömött vasuti kocsikban, sem nem gyár- vagy másféle helyiségekben — vidám, gondtalan szórakozással, tanárai, szülei, rokonai környezetében egy napot kellemesen eltöltsön. Nem térünk ki most arra, hogy a kedélynevelés szempontjából mennyivel célra vezetőbb az ifjúsági nyári mulatságoknak régi divatja és módja, csak azt akarjuk felemlíteni, hogy ha már az a szebben hangzó „tanulmányi kirándulás“ váltja fel a régi majálisokat, akkor ezt az új divatot egy kis észszerűséggel összekötni, talán még sem ártana. A tanulmányi kirándulás valóban tanulságos és kellemes szórakozás lehet, ha van az

intézet közeleiben egy olyan hely, a hol valami hasznosat látni és a mellett üdülni is lehet. De azt csak nem lehet helyeselni, ha az ifjúságot „tanulmányi kirándulás“ címén valamely jó távol eső helyre viszik, úgy hogy a nap jelentékeny részét a vasuti kocsikban kénytelen tölteni, a legtöbbször nem is kényelmetlen, hanem valóságos elcsigázó helyzetben, pornak és rekkenő hőségnek a körülményei között, a helyszínén azután a látivalókat futva a legnagyobb sietséggel nézik meg, mert sem a megszemlélésre, sem a benyomások bemélyítésére nincs idő. Ez jó lehet spanyol utazásnak, de tanulmányi kirándulásnak nem válik be, mert a tanulmányi célja tanulni, a kirándulás pedig üdülni, a divatba jött ifjúsági kifutások által pedig az egyik célt sem lehet elérni. Véglet az is, ha az ilyen ifjúsági „tanulmányutak“ az iskolai szorgalmi időben több napra kiterjedőleg rendeztetnek, mert ez az ifjúságot kizökkenti abból a szellemi összedettségéből, melyre főképp az iskolai év vége felé fokozottabb mérvben van szüksége. Ha a közgazdasági és kulturális haladás a tanulmányi kirándulásokat kívánatosá teszi, a mit elvitatni nem lehet, rendeztesse ezek a kirándulások a karácsonyi, húsvéti szünnapok, vagy a nagy nyári szünidő alatt, mint a hogy az például Poroszországban dívik, a mikor az ilyen kirándulások módot és alkalmat nyújtanak a látivalók alapos megszemlélésére, s kellemes testi és szellemi felüdülésre. A gözzel és villamossággal dolgozó korban legalább a paedagogia ne tekintse gépnak a gyermekkedélyt, melyet gyöngéd, kiméletes benyomások megneveszhetnek, felületes, vagy erőszakos behatások azonban sekélyessé tehetnek, vagy elzibbaszthatnak.

Új jövedelmi ágak.

A mezőgazdasággal kapcsolatban sok olyan haszonvételi forrás kínálkozik, a mit ha körültekintéssel, tudással aknáznak ki, igen tekintélyes jövedelmet vagyunk képesek magunknak biztosítani.

A legfontosabb és a legnagyobb jövedelmet adó kisebb gazdasági ág, a baromfitenyésztés.

Még az olyan vidékeken is, a hol ennek megvannak a létfeltételei, a legnagyobb közönyt tapasztaljuk népünk részéről, vagy csupán az asszonyok foglalkoznak vele, azt is csak mellékesen, mostoha gyermeknek tartván s ügyet sem vetnek reá, nem gondolván meg, hogy abból mennyit lennének képesek pénzelní, ha arra nagyobb gondot fordítanának.

A gazda a nap felé fordította a tekintetét, aztán egy asztronomus biztosságával így szólt:

— Abból bajosan lesz valami. Tizenegy órának alig van egy fél óra hija... Innen pedig a legjobb hajtással is két óra kell, mire beérünk.

— Nohát akkor sietni kell.

A gazda emberséges ember volt, nem nógatta magát, hamar lehányták a szénát, pihent lovakat fogott be és hajtattak a város fele.

A násznép pedig ott várakozott a templom előtt. Eleinte türelmesen, aztán egyre fokozódó türelmetlenséggel. A tisztelendő úr minduntalan kérdeztette, hogy megérkezett-e már a vőlegény?

Mikor a delet elharangozták, az igazgató sűrűn pislogott, aztán megszólalt:

— Ebből az esküvőből sem lesz prédikációs halott.

A drámai anya kategorikusabban nyilatkozott:

— Megszökött a gazember! Sejtettem, azaz tudtam... mindenesetre megmertem volna esküdni rá... Nem az első eset prakszisomban...

És hamarosan citált egy csomó analóg esetet. Csak a menyasszony őrizte meg nyugalmát. Akármit beszéltek is egykedvűen mosolygott. Biztos volt, hogy vőlegénye meg fog érkezni. A szíve tudatta vele, hogy az emberi elvetemedettségnek az a mértéke nem lehetséges annál a derék fiúnál

nalban... ez nem illik az esküvő napján... de az bizonyos, hogy álmos vagyok... Jó lenne egy hisse ledőlni... ha csak egy órára is... Körülnézett és megpillantott az udvar közepén egy hatalmas szénás szekeret. Pillanatig sem habozott, macskaügyességgel felkuszott a széna tetejére, feje alá csapta puha kalapját, magába szitta a friss szénait és két perc múlva elaludt...

Mikor felébredt, bémészán tekintett körül. Akármerre nézett, nem látott egyebet, mint végtelen síkságot, itt-ott egy kis délibábot és megszűröl egy-egy toronynak csillogását a napfényben...

Hogy került ide? Mi történt vele? Semmi egyéb, mint hogy kivitték a szénás szekeren a messze tanyára. A szénás szekér gazdája maga is nagyot csodálkozott, mikor a ritka vendég leereszkedett a széna tetejéről.

Csakhamar tisztában voltak a helyzettel. A derék tanyásgazda tréfás oldaláról fogta fel a dolgot.

— Hát a fuvarért nem kérek semmit, ha egyéb baj nincsen.

— Dehogyan nincs — mondotta kétségbeesett arccal — nekem ma délelőtt esküvőm van.

— Az nagy sor.

— Tizenegykor a templomban kell lennem.

Hazánk bővelkedik üdítő vizű folyó és patakokban. Ezeknek környékén százezreit lehetne a vízi baromfiaknak nevelni. S mit látunk?

Két éven keresztül laktam Budapesthez közel eső faluban, a mely majdnem egészen a hatalmas Duna mellett fekszik. Azt gondolná az ember, hogy a liba- és kacsatenyésztés itt nagyban üzetik? Szégyenlem bevallani, ha libát vagy kacsát akartam enni, Budapestről kellett azt hozatnom addig, míg azután magam nem tenyésztettem.

Az egész faluban alig lehetett néhány pár libát találni. Ez, mondom közel a fővároshoz volt, a hol a hízott libák, hízott kacsák minden időben jó pénzért értékesíthetők.

Milyen állapotok lehetnek tehát messzebb a fővárostól, ha itt ilyeneket találtam?

A baromfitenyésztés még a legtávolabbi részében az országnak is kifizeti magát, mert annak értéke a messzebbre való szállítást is kibírja.

Példa reá a tojáskivitel, a mit Német és Angolországba is szállítunk.

A mi baromfitenyésztésünket a gazdaságilag és kulturailag visszamaradt Oroszország is messze túlszárnyalja.

Hazánk most már büszke lehet nagyobb városaira. Vannak Budapesten kívül helyek, a melyekben lehet mondani csupa olyan ember lakik, akik csak úgy mint Budapesten a piacról kénytelenek élni. A multkor Nagyváradon jártam. Kíváncsiságból körül néztem a piacon. Az egész piacon nem volt annyi baromfi, zöldség stb., ami Budapesten egy utca lakóinak is elegendő lett volna. Miből fedezi az ottani nép napi élelmiszer szükségletét?

Talány maradt előttem!

Az ilyen nagyobb városok környékén lakó kisgazdáknak valóságos kincsébányáját képezne egy-egy modernül berendezett bolgár rendszerű kertészet.

Alig van város, a hol ilyent találunk, s ha van is azt nem a mi véreink művelik, hanem más országbeli, ide bevándorolt idegenek, a kik azonban szorgalmuk, munkájuk révén, mint töképezések távoznak el tőlünk s mennek vissza hazájukba.

Dicséretes és követendő példa gyanánt említem Kecskemétet, a mit ez a város mível — az ő rossz homokföldjén — miért ne tehetné azt meg más város, vagy falu népe is, az ő aránylag sokkal jobb, termőbb talaján?

Egész karavánok indulnak naponta salátával, uborkával, paprikával stb. megrakottan, messze idegen országok felé, a hol ezeket a terményeket

ki még tegnap is a világ legboldogabb emberének mondotta magát.

Ez a nyugalom izgatta, ingerelte a drámai anyát.

Szinte gyűlölködve nézte a menyasszonyt. Hogy tud így bizni, hinni... annyi keserves csatlódás után, a mi őt, tudniillik a drámai anyát érte. Nem is tudta megállani, hogy ki ne fakadjon:

— No te megjártad... Azaz gratulálok... jobb, hogy most szökött meg, mint a házasság után két héttel...

Alig mondta ki ezeket a lesújtó szavakat, mikor paraszt szekér robogott a templom elé. A parasztszekérről a fiatal bonviván, a vőlegény ugrott le az izgalomtól kipirult arccal.

Oda rohant a menyasszonyhoz, kezét csókolta és harsányan kiáltotta:

Ha úgy tetszik, mehetünk.

Az álmélkodó násznép némán követte őket, negyedóra mulva, mint férj és feleség jöttek ki a templomból...

Csak azután beszélt el éjjeli kalandját a fiatal férj... Mindenki mosolyogva hallgatta... Még a drámai anya is kibékült azzal a keserű gondolattal, hogy az egyszer hibásan jósolt. Aztán

aranynyal fizetik, mert a természet mostohasága, a klíma zordsága miatt, azoknak termelését náluk meg sem kísérelhetik.

Milliók kerülnek ezen a réven Kecskemétre.

Ugyancsak a nagyvárosok közelsége rendkívül kedvez a házi nyúltenyésztésnek is. Ezzel is leszámítva néhány intelligensebb tenyésztőt, alig foglalkozik hazánkban valaki üzleti szempontból. Pedig ez kétféle hasznot is hozhat. Mint tápláló, jó ízű húst és a szőrmet, a mit jó árban lehet értékesíteni.

Hasztalan az állam erőlködése, nem képes a selyemtermelést általánossá tenni. Lakosságunknak alig két százaléka foglalkozik vele.

Pedig ezzel sok-sok milliót lehetne keresni, minden befektetés nélkül, csupán egy kis munkával.

Mind olyan dolgok, a mik sem magasabb képzettséget, sem valamely nagyobb tőkét nem igényelnek. Csupán szorgalmat, egy kis körültekintést. De úgy látszik ez hiányzik még leginkább a mi népünknek. V. L.

Ujdonságok.

Úrnapja. Fehér felhőkárpit vetett enyhítő árnyékot a Felsőváros köves-szirtes útaira, melyeken Úrnapján az Oltáriszentséget imádó hódolattal kísértük. A körmenetben, melyet Czeizel Gábor nagyprépost vezetett, a város közönsége nagy számban vett részt és a vidék népe is sűrű tömegekben jött be az ünnepre. Az *Oltáregylet* régi szokásához híven tagjainak jelentékeny számával, gyönyörű zászlaja alatt ékesen emelte a körmenet fényét, a tűzoltó egyesület pedig a rend fentartása körül buzgólkodott dicséretes fegyelmelzettséggel. A körmenet útvonalába eső házak tulajdonosai és lakói kivilágították és virágokkal díszítették lakásaik ablakait. — Ma az alsó város rendez ünnepet és hódoló körmenetet a kenyérszínben elrejtőzött Isten-ember nagy szeretetének áldott és imádott emlékére.

Személyi hír. Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy családjával nyári tartózkodásra Nagyapponyba érkezett.

Kinevezés. A király a honvéderoszi tisztikar tartalék állományában dr. *Petrikovits* Kálmán tartalékos segédorvos-helyettes 1909. évi június 1-i ranggal segédorvossá kinevezte.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Generich* Sándor apátfalvi közalapítványi főerdészterdőmesterré nevezte ki.

Magántanári képesítés. A nagytopolcsányi Lénárt család fiatal és kedves tagja dr. *Lénárt* Zoltán orvostudor, a budapesti egyetemen

gyöngéden kiszedte a fiatal férj hajából az apró szénaszálakat... és sok boldogságot kívánt neki.

A lakodalmat este az igazgató lakásán ünnepelték meg. Természetesen sokat mulattak a szénás szekér fölött, melynek csaknem végzetes szerep jutott.

Az öreg tisztelendő sem állotta meg szó nélkül. A második fogás után nagy gravitással felemelkedett pohárral a kezében. Szép szavakkal áldotta meg az új frigyet, aztán így fejezte be szavait:

— A mi a fiatal férj urat illeti, annak az Irás szavait citálom... Az Irás szerint a részeg embernek a szénás szekér is kitér, de én okosabbnak, ildomosabbnak és célszerűbbnek találom, ha a részeg ember tér ki a szénás szekérnek...

Hatalmas tuss zendült fel utána... Még a drámai anya is jóízűen kacagott. Úgy lehet először életében...

Sziporka.

A kaszányából.

Huszárkaplár (a regrutához): Stefan Kovács úgy ül maga azon a lovon, mint a lőcselábú inség a vágató heptikán!...

az orr- és gége szakmából egyetemi magántanári képesítést nyert. Próbaelőadását az egyetemen június 15-én tartja.

Hymen. Dr. *Vissnyovszky* Rezső, lapunk munkatársa, akinek esküvőjéről már hirt adtunk, f. hó 8-án vezette oltárhoz a budapesti belvárosi templomban aráját *Szükob* Ilonka úrhölgyet, *Szükob* János m. kir. honvédhuzár-százados özvegyének szül. *Rétay* Ilonának leányát. Az esketési szertartást *Rétay* Kálmán borsodsziraki plebánus, a menyasszony nagybátyja végezte, aki a fiatal párhoz megható beszédet intézett.

Gazdasági jutalomdíjak. Az országos állatkiállításon a földmívelésügyi miniszter által abszolút értékű legkiválóbb nyugati fajta bikára kitűzött 2000 kor. nagydíjat *Hunyady* László gróf, nagybirtokos, orsz. képviselő úrményi uradalmának „Vilmos” nevű bikája nyerte el. Az *első üsződíjat* is a jury gróf *Hunyady* László üszőjének ítélte oda. E kiváló siker a grófi uradalom állattenyésztésének virágzó állapota mellett tesz bizonyosságot.

Novena Jézus legsz. Szive tiszteletére. A nyitrai boldogasszonyi templomban az idén is meg fog tartatni Jézus szent Szive kilencnapos ajtatossága. Kezdődik f. évi június hó 17-én délutáni 6 órakor megnyitó magyar beszéddel és folytatódik minden nap ugyanazon időtáiban, kivéve a közbeeső vasárnapon, a mikor délután 1/2 4 órakor lesz tót szent beszéddel. Befejeződik pedig június 25-én ugyancsak magyar szent beszéddel. Kelt Nyitrán, 1909. június 5-én. *Kottosovszky* Alajos, boldogasszonyi lelkész.

Érettségi vizsgálat. A nyitrai r. kath. főgimnáziumban f. hó 7-én ért véget az érettségi vizsgálat, melynek eredménye a következő: 41 tanuló közül *jelesen érettek:* *Borossy* Jenő, *Domján* Jenő, *Dornics* Bela, *Haviár* Ferenc, *Kettmann* Károly, *Kostyál* Gáspár, *Luczenbacher* János, *Raska* József, *Sulgan* László és *Weisz* Jenő báró; *jól érettek:* *Friedmann* Simon, *Gazsik* Márk, *Hetzel* Fülöp, *Kohn* Fülöp, *König* Artúr, *König* Jakab, *Mittelmann* Samu, *Ranzinger* Vince, *Rajman* József, *Rovnánek* Péter, *Ruzicska* Sándor, *Schmidt* István, *Szolárik* Gusztáv; *egyszerűen érettek:* *Bezák* Antal, *Bresztyenszky* Rezső, *Fodor* Zeno, *Frommer* Fülöp, *Gragger* Ede, *Herczeg* István, *Horn* Árpád, *Mark* Samu, *Langmáhr* Béla, *Kuglmayer* Ede, *Pach* Jenő, *Simek* Lajos, *Sinczel* Ferenc, *Smotlák* Antal, *Steiner* Jenő. Javítóvizsgálatra a bizottság három jelöltet utasított.

A *trencsényi* kir. kath. főgimnáziumban folyó hó 2., 3., 4. és 5-én tartották meg a szóbeli érettségi vizsgálatokat. A vizsgálatra jelentkezett 35 tanuló, ezek közül *jelesen érettek:* *Flack* Béla, *Környei* Gabriella, *Lövenbein* Rezső, *Rusnyák* János, *Sági* Jenő; *jól érettek:* *Dettrich* Árpád, *Filo* Alajos, *Folkmann* Ernő, *Jancsina* József, *Katona* Béla, *Loránt* Ernő, *Zamaróczy* Jenő; *Egyszerűen érettek:* *Biermann* Nathán, *Fejes* Zoltán, *Frankl* János, *Hecht* oszkar, *Hoffmann* Jenő, *Horn* Sándor, *Kátser* Jenő, *Kittler* Károly, *Kopczky* Albert, *Kosztelny* József, *Paulik* Gyula, *Plesz* Gyula, *Raksányi* Tivadár, *Reviczky* Károly, *Schiller* Izidor, *Stark* Lajos, *Szilvay* Endre, *Verffy* Károly, *Weiner* Pál, *Weisz* Frigyes, *Zsigárdy* Jenő.

Városi közgyűlés. Nyitra város képviselőtestülete f. hó 9-én tartotta meg június havi rendes közgyűlését *Faschler* Ferenc polgármester elnöksége alatt.

A városi rendőrkapitánynak jelentése szerint a közbiztonság március hóban kevésbé kielégítő, április havában azonban kielégítő volt. A munkakereset ugyanis, mely április hóban nagyobb kielégítést nyert, csökkentette a vagyon elleni bűntények számát.

A vadászati jog bérletéből befolyó jövedelmet a képviselő testület a mezőőrök díjazására és a dülő utak javítására rendelte fordítani.

A tűzoltószertár és a gazdasági épületek költségeinek fedezésére a városi törzsvagyont képező s több pénzintézetben elhelyezett 49-237 K. jelöltetett ki, a mely összeg 1910-től kezdve beruházásokra lesz fordítandó.

Csacsó István városi rendőr biztos fizetését a közgyűlés az 1905. évi fizetésrendezést megelőző állapot szerint 1300 koronában állapította meg s egyúttal a nevezett tisztviselőnek fizetési különbözet címén 1905. júl. 1-től 1908. dec. 31-ig 350 kor. kiutalványozni rendelt, 1909. január 1-től kezdve pedig a fizetésnek már az új megállapítás szerint való kiutalványozását határozta el.

Az aradi vértanúk vesztőhelyének megváltására a képviselőtestület 100 koronát szavazott meg. — Nyitramegye ugyannerre a célra a május hó 27-iki közgyűlésen 200 kor. adományozott.

A hordóhitelesítő hivatal felállítására megszabott időnek (1909. júl. 1.) f. é. december 31-ig való meghosszabbítását a város kérvény útján fogja a kereskedelmi minisztertől kérelmezni.

Paul Anna Luitgardis irgalmas nővérnek, a ki magyar honosságért folyamodott, a közgyűlés a város kötelekebe való felvételét kilátásba helyezte.

Hosszú vita támadt a vízvezetési víz használati kötelezettségének kimondását célzó javaslatnál, melyet a városi tanács csak úgy a hajánál fogva rántott elő. Lehetetlen dolog olyan kötelezettséget megállapítani, a melynek mérvéről semmikép sincs tájékozva a város közönsége. A dolog helyes sorrendje az, hogy előbb a szükséges előmunkálatok végeztesenek el s azután tárgyaltsanak a kivitel módjairól, a hova a vízvezetési használat kötelezettsége is tartozik. A vitában részt vettek Árpási Imre, Juhász Sándor, Craus Vince, Kubinyi Endre, a ki azt a helyes indítványt terjesztette elő, hogy az ügy tanulmányozás és kellő előkészítés céljából adassék vissza a tanácsnak s ez a lehető legrövidebb idő alatt a képviselőtestületnek a nagyfontosságú ügy minden oldalát megvilágító jelentést tegyen. A nyitrai városházán azonban a helyes indítványok sorsa mindig megvan pecsételve a leszavazás végzetével. Kubinyi indítványát is leszavazták s elfogadták Árpási Imre javaslatát, melynek értelmében az ügy előkészítésére bizottság küldetett ki, melynek tagjai: Árpási Imre, Craus Vince, Guderna Béla, Juhász Sándor, Kállai Armin, Boxhorn Vilmos, Verő Sándor, Tichy Tivadar, Ronchetti Oszkár, Morton József.

Számuk éppen elegendő ahhoz, hogy a mozgásukat nehezkessé tegye. A ki tudja, hogy mi a rendes sorsuk azoknak az ügyeknek, melyeknek intézésére Nyitra város bizottságot küld ki, az körülbelül tisztában lehet a vízvezetési ügy jövőjével.

A dolog természete hozza magával, hogy az olyan fontos, haladéktalan elintézését kívánó, egyetemes érdekkörre kiterjedő ügyek, mint a minő a vízvezeték létesítése, egy olyan közeg kezébe tessenek le, a melyet esetről-esetre utasítani, a melynek a munkáját határidőhöz kötni lehet. Ilyen közeg pedig a tanács, ertve ezalatt első sorban a tanácsnak nem tisztviselő tagjait, a kiket szoros hivatalos teendők az ilyen munka végzésénél nem gátolnak.

Tisztelet, becsület a bizottságoknak, de azok bizony csak amolyan műkedvelő társaságok. Pedig tudjuk, hogy műkedvelő emberekkel minő nehez biztosítani valamely nagy szabású vállalkozás sikerét.

A magyar udvarnagy vendégei.

Gróf Apponyi Lajos magyar kir. udvarnagy nagyapponyi kastélyában élénk élet van. Az udvarnagy családján kívül ott nyaralnak gróf Zichy József és gróf Károlyi László családjukkal. Ezek óta nem volt ilyen népes a grófi kastély.

Gyermeknap Nyitrán. A szokásos évi gyermeknapot Nyitrán f. hó 6-án tartották meg. Az utcákon hölgyek végeztek a gyűjtést az e célra felállított urnáknál. A Vak-Bottyán utcában Huszár István könyvkereskedése előtt *Edelsheim-Gyulai* Lipótné grófnő és két leánya buzgólkodtak az urna körül, mely szépen megtelt nikkeles pénzzel, de ezüst koronásokkal is. A délutáni népünnepélyen, mely a sörgyár kerti helyiségeiben folyt le szép számú közönség volt jelen. A gyermeknap jövedelme 1492 kor. 76 filler, melyből mintegy 400 koronát a kiadások emésztettek fel.

Gyémántmenyegző. 1849. június hó 4-én vezette oltárhoz Beczkön revisnyei *Reviczky Bertalan* közbirtokos szive választottját *Berényi Janka* grófnőt. Azóta hatvan év mult el búban és örömben, miként másokra és az egész hazára, ép úgy e régi családokból származó házaspárra nézve. A törzs új ágakat hajtott, de nyíltak sírok is s ezekbe szálltak szeretett gyermekek és unokák: ámde a törzs Isten kegyelméből él s a mult vasárnap megtarthatta *hatvan éves házasságának jubileumát*. Aranymenyegzőjük 10 év előtt nagy ünnepélyességgel tartott meg az Isten házában és a nemesi kurian: gyémántmenyegzőjük azonban tekintettel agkorukra s némi gyengélkedésükre csak a családi csendes otthonra szorítottak. A külső fény hiányát azonban pótolta a szeretetteljes bensőség, melylyel az általánosán tisztelt hívespárt körülvette gyermekeik, rokonaik s legközelebbi tisztelők sokasága, kiváltképen pedig pótolta azt a *Pápa ő Szentségének áldása*, melyet ő Szentsége Merry del val bíboros államtitkár által küldött a jubilánsoknak, valamint ő Eminenciájának az ország hercegrímásának levele,

melylyel egyik papjának *Reviczky Bertalan* csejthei esperes plébánosnak szüleit megtisztelte, részeseitve őket szintén főpapi áldásának kegyeiben. Ad multos annos!

Tanítók Háza Nyitrán. Nyitra vármegye tanítói *Takács Béla* kir. tanfelügyelő kezdeményezése folytán egy Nyitrán építendő tanítói háznak a tervével foglalkoznak. A ház internátusnak rendeztetnek be a tanítók iskolás gyermekei részére. A terv megvalósítása nem olyan nehéz, mert a minőnek talán első tekintetre látszik. Az ugyanis nem szenved kétséget, hogy a gyermekeknek közös élelmézése fejenként jelentékenyen kevesebbe kerülne, mint a mennyiben kerül ez idő szerint az egyes kosztos helyeken. Jó és gondos vezetés mellett még a ruházásnál is lehetne megtakarításokat elérni. A megtakarítható összegek már elegendő szilárd pénzalapot szolgáltatnak a ház amortizációs kölcsönének a törlesztésére, ámbar ez még nem volna elég. Számítani lehet azonban államsegélyre és a közjótékonyagra is. Az ügyet további mozzanataiban is figyelemmel fogjuk kísérni.

A nyitrai oltáregylet f. hó 20-án tartja ez évi rendes közgyűlését, melynek programját lapunk jövő számában hozzuk.

A főgymnasium kirándulásai. A nyitrai főgymnasium tanulói f. hó 7-én két irányban rendeztek kirándulást. A felső négy osztályban egy csapata Esztergomba ment, a hol megtekintették a város nevezetességeit s azután propelleren átkeltek a regényes Kovácspatakra. Az alsó négy osztálynak mintegy 80 tanulója pedig Nagygróczra utazott s ott a Thonet-féle fabutorgyárt tekintették meg. A tanulóereget a nagygróczyi vasúti állomástól a Thonet-uradalom felbökretázott szekerein vitték be a gyárba, a hol az uradalom vendéglátását élveztek. Mind a két csapat az esti vonatokkal tért vissza Nyitrára.

A Nyitramegyei Szemle 1907. évi szept. 29-iki számában a „*Budapest*” című nappalpból „*Botrány a vonaton*” cím alatt egy közleményt vettünk át, mely dr. Roth Sándor érsekújvári ügyvéd úrra vonatkozólag olyan állításokat tartalmazott, melyeket nevezett ügyvéd úr személyére és ügyvédi reputációjára nézve sértőknek talált. Minthogy időközben meggyőződünk róla, hogy a Budapest közleménye a valóságnak meg nem felel, a nehezelt közleményt egész terjedelmében visszavonjuk.

A katolikus gyermekvédelem. A dr. Rajner Lajos püspök kezdeményezésére két évvel ezelőtt megalakult Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve folyó hó 3-án tartotta Esztergomban évi közgyűlését nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében. Az elhagyott gyermekeknek nemcsak hazafias, de vallásoskölcsi szellemben való nevelését tűzte ki céljául a kath. gyermekvédelem. Hogy ezt a célt minél sikeresebben megvalósíthassa, az egész ország katolikusainak közreműködésére van szükség. Az egyesület már túl van ugyan a kezdet nehezégein, a mint ez a közgyűlés után a központi bizottság értekezletén elhangzott beszédekből kitűnik, de célját csakis úgy érheti el, ha igazán országossá lesz. E végből Szentiványi Károly, az Orsz. Katolikus Szövetség igazgatója, nagyon ajánlotta, hogy az egyesület kapcsolódjék az Országos Katolikus Szövetségbe. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kath. gyermekvédelem kerülyje a gyermekvédelem körül ma már divatszámba menő erzelgést. Többek felszólalása után dr. Rajner Lajos elnök a gyűlést bezárta.

Betörés. A Tóth Vilmos-utcában levő Aitner-fele csemege- és élelmiszer üzletbe f. hó 11-én éjjel ismeretlen tettesek betörték s az üzletben levő pénzeszközökből mintegy 1000 koronát elloptak, ezenkívül a könnyebben elemelhető élelmi szereket és italokat is megdézsmálták. A betörés nagy feltűnést keltett a városban, mert az Aitner-fele bolt a város egyik legforgalmasabb utcájában fekszik s úgyszólván szomszédságában van a rendőri állomásnak. A betörők, mint ebből a körülményből is kitetszik körmonfont, ügyes gézengúzok lehettek. A tetteseket a rendőrség erélyesen nyomozza.

Hivatalos órák meg nem tartása — fegyelmi vétség. Előfordult eset alkalmából kimondotta a belügyminiszter, hogy a köztisztviselő fegyelmi vétséget követ el a hivatalos órák meg nem tartásával s az okozott kár megtérítését tőle fegyelmi úton lehet követelni. Ha figyelembe vesszük különösen közigazgatási viszonyaink korrump állapotát s ennek okait jórészt épen a hivatalos teendők túlságos elhanyagolása-

ban leljük fel, a belügyminiszter erélyes intézkedésében csak óhajtható praeventív intézkedést látunk. Kézenfekvően érezzük számos helyütt a köztisztviselő közegek önkénykedését a hivatalos idő megtartásában, ami egyébként az amugy is elharapódzott egyéb bajok súlyosbbitására alkalmas jelenség, semhogy ilyen körülmények között legálább némi javulást várhatnánk elismerten gyarló közigazgatási viszonyainkban. Ezért rokonszenvezünk az új elvi döntéssel, ezért lett volna már korábban ez intézkedés kimondandó. Most már csak a végrehajtását sürgethetjük, aminek jövőbeni keresztül vezetése — sajnos — szintén kétségesnek jelentkezik a még nem orvosolt alapbajok folytán.

Huszonöt éves tanítói jubileum.

Csornyik Antal az illavai róm. kath. iskola tanítója e hó 8-án ülte meg 25 éves tanítói jubileumát, mely évzáró vizsgával volt összekötve. Csornyik azon tanterfiak közé tartozik, akinek minden cselekedete oda irányul, hogy a maga hatáskörében, erejéhez képest használjon az egyháznak és a hazának, előbbre vigye a nép kulturális és anyagi érdekeit. Csornyik lankadatlan munkássága, tehetsége és vasszorgalma nemcsak Illaván, de a környéken is ismeretes. *Moncsék József* kasszai prépost-pléb. lendülettel beszédben méltatta az ünnepelt érdemeit és szerénységét a fényesen sikerült évzáró vizsga alkalmából. *dr. Chorényi József* illavai esp. pléb. az ünnepelt tiszteletére díszbédet adott, melyen Csornyik tisztelői és barátai vettek részt. Dr. Chorényi ez alkalommal remek rózsacsokorral lepté meg az ünnepeltet. A csokor szallagján ez a felirat volt: „Csornyik Antal buzgó munkatársának dr. Chorényi”. Az ebéd alatt a háziúr és Recska Zsigmond az ünnepeltet éltették. l.

Az alkohol ellen. Örvedetes jelenségnek kell tekintenünk azon mindjobban ártérettényt, hogy újabban az alkoholizmus elleni küzdelemben az államhatalom tényezői is irányító szerepet akarnak maguknak biztosítani. Valóban nem méltányolható elegendő e törekvés, ha az államot is ezen tevékenységében a közérkölciség megóvása és a közegészség szolgálata vezeti. Sőt mérlegelve az eddig kifejtett társadalmi akció eredményeit az alkohol elleni küzdelemben, ennek pusztító hatásait gyökerökben ugvis csak az állami támogatás lesz képes kiirtani, alárendelve a társadalom mozgalmát az állami vezetésnek. Ez a helyes szempontot veljük feltalálni a magyar belügyi kormány újabb rendelkezéseiben. *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter ugyanis valamennyi törvényhatósághoz körendeletet intézett a napokban, amelyben rámutatván a szesz ital elvezeték káros hatására, hangoztatja, hogy az állam protektorátusa alatt társadalmi úton kell a népet felvilágosítani a szesz italok fogyasztásának káros hatásairól, a társadalom feladata megszüntetni az ivás szokását és szervezni az alkoholellenes mozgalmakat. A törvényhatóságok leghatásosabb támogatásába ajánlja az Alkoholellenes Egyesületek Országos Ligáját, amely egyesület feladataul tűzte ki a társadalmi alkoholellenes mozgalom egyöntetű szervezését és vezetését, a meglévő egyesületek támogatását és újabbak leterítését.

A sátoztábori kápolna. A régi diákelemlékben kitörölhetetlenül élő „*Martinkó*”, a jelenlegi sátoztábor kápolnájáról a közönség köréből a következő sorokat vesszük: Tisztelt Szerkesztő Úr! A gyönyörű fekvésű nyitrai honvéd sátoztábor kápolnája én reám mindig mély hatást gyakorolt. A katonai élet művei és épületei között a kis kápolna úgy üli meg a beépített fensíket, mint kised madárfészek a viharral dacolni kész fák messzire kinyúló ágait. A béke hajleka ez, a fegyverek zúgó zajának közepette... Remek helyéről ez a kis hajlék és idők óta hirdeti az Isten dicsőségét. Lélekemelőleg figyelmezteti a katonát, hogy a fegyveres szolgálattal mellett, nehez, farszto kötelesség teljesítés közben, ne feledkezzék meg Istenéről...

A bevonuló ujonc lelkerre buzdító behatással van annak érzése, hogy ott látja emelkedni a kincstári épületek között a Mindenható házat.

És mégis mi történik?

Az idő vasfoga úgy megviselte az épületet, hogy az ma már *összedülő*-felben van. S a mi a legszomorúbb, a megrongált épületnek nem akad *gardája*. Sem a terület tulajdonosa, sem a honvédelmi miniszter nem akarja helyreállítani. Most már ott tart a dolog, hogy a kápolnát *lebontják*, még pedig sürgősen, minamarább...

Megérdemli-e ez az ősrégi kis kápolna, melyhez annyi vallásos emlék fűződik s melynek mai környezetében is magasztos rendeltetése van, ezt a szomorú sorsot? *Egy hívő.*

Igaza van a levélíróknak, az ő „Martinkó” és a jelenlegi sátorbátor kápolnája jobb sorsra érdemes, mint sem hogy lebontsák, dűledező állapota miatt. Az illetékes egyházi hatóság engedélye nélkül azonban, lebontani nem szabad. Téved a levélíró abban, hogy az épületnek nincs gazdája. Dehogy is nincs. A felsővárosi plebániához tartozik az, joghatóságilag és területileg. Úgy tudjuk, hogy mikor a sátorbátort létesítették, akkor a kápolnát kincstári költségen kijavították. A kincstár ugyanis azért a nagy adományért, melylyel a sátorbátor megépítéséhez a püspök és a káptalan hozzájárult, ily módon akarta a halálját az adományozóknak kifejezni. Nagyon helyes lett volna akkor a bérleti szerződésbe — a területet tudvalevőleg a nyitrai káptalantól valami csekélység fejében bérlő a magyar kir. honvédség — befoglalni azt a kikötést, hogy a kápolna fentartásáról a honvédelmi minisztérium lesz köteles gondoskodni mindaddig, a míg a szerződés le nem jár. Úgy hisszük azonban, hogy ilyen kikötés nélkül is lehetséges lesz a honvédelmi minisztériumnál a kápolna helyreállítását keresztül vinni. Tény az, hogy a kápolna jelenlegi környezetében kizárólag a kir. honvédség istentiszteleti céljaira szolgál. Ez a szempont is igazolja a melánysóságnak annak a kívánságnak, hogy a kápolna helyreállításának költségét a jelen esetben is a kincstár fedezze.

Trencséniek Nyitrán. A trencsényi kath. polgári leányiskolának 54 növendéke *Krasznay János* igazgató és a tanító nővérek vezetése alatt f. hó 5-én Nyitrára érkeztek, ahol három napot töltöttek. A vidám leány csapat, mely a helybeli irlalmos nővérek iskolaházában szállott meg, vasárnap megnézte városunkat, hétfőn pedig kirándulást rendezett a milleniumi oszlophoz s azután a Tulipán-kerthez tért be ebédre és pihenőre. Kedden a Boldogasszonyi templomban végzett istentisztelet után visszautaztak Trencsénbe.

Sportegyleti mulatság. Az érsekújvári Sport-Egyesület f. évi június hó 27-én Ersekújváron a városi berekben nyári mulatságot rendez. Belépő díj személyenként 1 kor. Felülfizetéseket az egylet köszönettel fogad és hirtelre nyugtáz. Műsor: „I. Galamblovó verseny”. 1. A galamblovó versenyre a nevezési díj személyenként 10 kor., amely az „E. S. E.” pénztárnokához (Kovács Miklós Ersekújvár) f. é. június 25-ig bezárólag küldendő be. — 2. A verseny az „E. S. E.” Ersekújvár város, az érsekújvári vadászok és az érsekújvári hölgyek által adott díjak elnyeréséért folyik. — 3. Mindazok, akik az Országos Galamblovó Egylet által rendezett galamblovó versenyeken díjat nyertek, ezen díjakért nem versenyezhetnek, de a netáni tétversenyekben részt vehetnek. — 4. Egy galamb 1 kor. — 5. A versenyen az Orsz. Galamblovó Egylet szabályai irányadók. — 6. A verseny kezdete d. e. 9 óra. — 7. A versenyben a tagok vendégei is részt vehetnek. — 8. A díjak kiosztása d. u. 5 óra. — 9. Belépti díj a Galamblovó versenyre külön 1 kor. — „II. Az „E. S. E.” válogatott csapatának díszturnája”, kezdődik este 6 órakor. — III. „Tombolajáték”. — IV. Tánc.

Kérelem a papsághoz. Mivel június 19-én délután sok ezer bucsus jón Nagyszombatba, hogy Jézus szents. szívét tisztelje, arra kérjük a Ft. Papságot, hogy akik megtehetik jöjjenek segítségünkre a zarándokok gyóntatásában és ezen szándékukat egy levelező lapon tudassák a ház Rektoraival, hogy elszállásolásokról gondoskodni lehessen. Omnes sacerdotes etiam ex alia dioec. habent facultatem absolvendi a casibus reservatis. *Jézustársasági rendház.*

Jegyzői gyűlés a nyitrai megyei községi és körjegyzők egyesülete Szeiczén folyó évi június hó 19-én d. u. 4 órakor választmányi ülést s ugyanott 1909. évi június hó 20-án d. e. 10 órakor tartandó rendes közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Szvoboda Károly egylet elnök lemondása. Ennek elfogadása esetén: 2. Az elnöki esetleg más, üresedésbe jövő állásnak választás útján betöltése. 3. Az egylet 1908. évi számadása, 1909. évi költségvetése. 4. Az orsz. központi jegyzői egylet felhívása egy napilap alapítása tárgyában. 5. Választmányi javaslat az árvák vagyonának biztosítása tárgyában. 6. Intézkedés a múlt évi IX. számú, az egyleti alapszabályok módosítása tárgyában hozott határozatra leérkezett felhívás mikénti foganatosítása iránt. 7. A bekésvármegyei jegyzői egyesület felhívása „Országos Községi Takarékpénztár” létesítése iránt. 8. A nyitrai megyei alispán átírata a jegyzői hivatalos órák megállapítása és a szabadságolás tár-

gyában beadott előterjesztésünkre. 9. A perlaki járási jegyzők kérelme néhai Kele György kottori kartársunk síremlékére való adakozás iránt. 10. A folyó évben Budapesten tartandó országos egyleti közgyűlésre kiküldendő tagok megválasztása. 11. A közgyűlés előtt beadott indítványok tárgyalása. 12. Jövő évi közgyűlés helyének megállapítása.

Katholikus internátus a fővárosban. A Regnum Marianum-egyesület internátusa (Budapest, VII. Damjanich u. 50.) a jövő iskolai évre már elfogad jelentkezést.

Lelki gyakorlatok Nagyszombatban. A Jézustársaság rendházában a lelkigyakorlatok a következő időben lesznek megtartva: a) *Papi lelkigyakorlatok* júl. 5—9. 19—23. aug. 2—6. 9—13. 23—27. b) *Tanítók lelkigyakorlatok*: júl. 26—30. A lelkigyakorlatok a jelzett időben este kezdődnek, teljes három napig tartanak és a jelzett napok utolsójában reggel végződnek. Aki ezen lelkigyakorlatokon részt venni akar, ezen szándékát idejekorán egy levelező lapon közölje (Ft. P. Rectornál S. J. Nagyszombat) és várja be a feleletét. A papoknak a breviariumon kívül más könyvet nem kell hozni. Nagyszombat, 1909. jún. 8. *P. Csambál András S. J.*

A detektív. Érdekes eset foglalkoztatja már napok óta rendőrségünket, de eddig nem kerültek napfényre részletei. Még e hó elsején történt, hogy Liszek Gyula nagytapolcsányi járás-bírói díjnokot, ki néhány napja városunkban tartózkodik, az éjjeli órákban a szigeti vendéglő előtt megállította valaki, aki detektívnek nevezte magát s a megszólítottat a Sziget azonnali elhagyására szólította fel. A megijedt Liszek előszólította barátját, Kurzweil Józsefet, s mindketten ijedten siettek a helyről, nehogy a gyanús detektív fenyegető ígértet bevaltsa. A mint kifele igyekeztek a sötétben, hátulról két pisztolydurranás hangzott el, egyiköknek sem történt baja. A rendőrségnél azonnal bejelentették a kalandot, honnan vizsgálat indult meg az ügyben, melynek eredményeképp kihallgatták Kócs Sándor palánk utcai lakost, kire a gyanu hármasolt. Kócs beismeréssel élt a kapitányságon, de tagadta a gonosz szándékot, bár a megtámadottak felismerték benne a „detektívet”. Minthogy az érdekes ügy ilyképpen még tisztázva nem lett, a rendőrség folytatja az eljárást.

Erélyes rendőri intézkedés. Több feljelentés érkezett az utóbbi napokban bizonyos Penta János nevű zabori lakos ellen, ki a hegyi utakon flóbert puskájával rendszeresen vadászik madarakra s ezzel az ottani lakosság testi biztonságát veszélyezteti, amint hogy gondatlansága különben is már panaszra adott okot. A rendőrkapitány a feljelentett egyént egy e hó 5-én kelt határozatával mindennemű fegyver viselésétől eltiltotta s több kihágása miatt eljárást indított ellene.

Bűnvádi eljárás egy cseléd ellen. A nyitrai kir. ügyészség megkeresésére a rendőri hatóság elővezette Livinszky Anna nagybossányi származású 17 éves helybeli cselédet, mivel Nagybossányban Brázik Gyula ottani lakos terhére a múlt hónap folyamán ruhaneműt, pénzt és ékszereket eltulajdonított és a holmival Nyitrára szökött. A hűtlen cselédeányt egyelőre rendőri őrizet alatt tartják, míg illetékes helyről a szükséges adatok ügyészségünk kezéhez le nem érkeznek.

Az édesvízi halászat és halgazdaság. A földmivélsügyi miniszter kiadásában e címmel egy érdekes és hézagpótló szakmunka jelent meg, melyet a miniszter megbízásából Répássy Miklós műszaki tanácsos irt meg s mely egy most fejlődő nagy fontosságú gazdasági águnk legfontosabb kérdéseit ismerteti meg a nagy nyilvánossággal: A könyv az elméleti részek mellett fontos gyakorlati utmutatásokat is tartalmaz; négyszáznolcvan oldalra terjed s öt főrésze oszlik. Az első részben az általános tudnivalókat sorolja fel az író, a második a mesterséges, a harmadik a természetes halászatról szól; a negyedikben a magyar halászati közigazgatást, az ötödikben pedig a külföld halászati viszonyait ismerteti. Az általános részben, mindenekelőtt a halászat szó gazdasági értelmét magyarázza meg, kifejtve, hogy e szó nemcsak a hal kifogását jelenti, hanem minden halhús előállítására irányuló tevékenységet magába foglal. Ezután közérthető módon írja le halaink természetrajzát, halfajtáinkat, elterjedésük feltételeit, ellenségeinket, táplálékukat. A mesterséges halászatról szóló részben részletesen kifejti a tógazdaság és mesterséges halászat

fogalmát, ismerteti a haltenyésztési módokat s az eddig nyert tapasztalatok alapján gyakorlati utmutatásokat ad. Vizsgálva hazai viszonyainkat az alacsonyabban fekvő vidékeken főként a ponty tenyésztését javasolja, melylyel együtt, mint melléktermévény a fogas süllő és compó, valamint a harsca, csuka, angolna és pisztrángsüger is tenyészthető. Magas szintjainkon a sebes pisztráng, a szivárványos pisztráng és a pataki sajblinggal berendezendő tógazdaságoktól vár jövedelmezőséget. Részletesen ismerteti a halgazdaságok berendezését, a halastavak és teletetők szerkezetét, a tavak trágyázási módjait s a trágyázás fontosságát. A tanulmányos kötet bolti ára 1 kor.; lelkésznek, tanítóknak pedig kérésükre ingyen küldi meg a földmivélsügyi minisztérium.

Lefoglalt szarvashús. Június hó 8-án a rendőrkapitány rendeletére mintegy 30 kilogramm gyanús eredetű szarvashúst lefoglaltak, melyet két földmivésesember — a rendőrség véleménye szerint zsérei parasztok — kocsin hozott be a városba s titkon eladni készült. A kérdéses földmivéses kiléte megállapítható nem volt, mivel az ellenük irányuló gyanúról értesülve, a városból ügyesen elszöktek, úgy, hogy személyazonosságuk máig sem volt kipuhatolható. A rendőrség tisztában van azzal, hogy a szarvashús orrvadászathól származik, amint ezt több hasonló eset már igazolta, s ezért az ismeretlen egyének kilétének megállapítására folytatja nyomozását.

Családi viszály. Egyik minapi számunkban hirt adtunk a rendőrség jelentése nyomán, hogy egy helybeli pékmester ellen rendőri közbelépés vált szükségessé, amiért családi viszályból kifolyólag nevének nagyobb mennyiségű készpénzt elvette, mig nem azt a rendőrség tőle lefoglalta. A feleség újabb feljelentése folytán a rendőrség mintegy 800 korona készpénzt és több fontos okmányt lefoglalt újból a napokban a pékmestertől, ki e holmikat nejtől elvette és azonnal távozni akart. A családi perpatvar, mely az eddigiek után is itélve, bőven rendelkezik tragikomikus epizódokkal, a rendőrség egyszerű közbelépésével nehezen fog megoldást találni.

Vonatelgázolás. Vágújhelyről megdöbentő elgázolás híre érkezik. A minap a Póstyén felől érkező délutáni személyvonat a Póbedim-Szerdahely megállóhelyen elgázolta Vaskó János vasuti pályáért, amikor ez éppen a váltók igazításával volt elfoglalva. A vonat kerekéi testét teljesen összeroncolták. A szerencsétlenség a nyomban megejtett vizsgálat adatai szerint gondatlanságnak a következménye.

Ebadó befizetés. Az 1909/1910. évre végérvényesen megállapított ebadó összegek a városi pénztárba f. évi június hó 15-ig voltak befizetendők. Felhívtnak azon ebtulajdonosok, kik ebadótartozásukat még be nem fizették, hogy azt haladéktalanul befizetni el ne mulasszák, mert f. évi július hó 1-én az új bárca nélküli ebek kiirtása fog elrendeltetni.

Hivatalos hirdetés. Közzéteszem, hogy a m. kir. nyitrai 14. honvéd gyalogezred *folyó hó 11 és 12-én* éles töltennyel harcserű lögyakorlatot fog tartani. A lövészet helye: Kolon, Ujmajor, Ghymes, Cigányhegy, Zsere és Előhegy közötti terület, ahol a tartózkodás a fenti időben életveszélyes. — Lőirány: Kolontól északra levő 213 magas. ponttól az Előhegy felé. — A lövészet tartama mindkét napon reggel 8 órától délután 5 óráig. Nyitrán, 1909. június 9-én.

A 14. honvéd gyalogezred f. hó 18-án és 25-én éles töltennyel, mindkét napon az alább megjelölt mindkét helyen, harcserű lögyakorlatot tart. A lövészet helye: 1. számú: Ghymes Kosztolány, Velcsicz, Mankócz, Glas-Fabrik között. 2. számú: Ghymes-Kosztolány, Felsőelefánt között. Lőirány az 1. sz. lőtéren: Ghymes-Kosztolánytól Mankócz irányában, a 2. sz. lőtéren: Ghymes-Kosztolánytól Felsőelefánt irányában. A lövészet tartama mindkét napon és helyen reggel 6 órától délután 5 óráig. A lakosság figyelmeztetik, hogy a megjelölt napokon a fent jelzett helyeken tartózkodni életveszélyes. Nyitrán, 1909. június 12. — *Rédeky Géza* rendőrkapitány.

Csendőri hír. Az úrményi csendőrség megbízásából e hó 5-én Rapos János és Jakab János ottani csendőrök bűnügyi nyomozást foganatosítottak városunkban ismeretlen egyének ellen, kiknek kiléte csak a 8-án befejezett vizsgálat alkalmával derült ki. A közelmúltban Hlavacska Adolf úrményi lakos kárára betöréses lopást követtek el, mely bűntény számai a gyanu szerint Nyitráról indultak ki. A megejtett nyomozás eredményre is vezetett, amennyiben egy helybeli gépész, mint tettes és egy itteni kovács

mint orgazda kipuhaltattak. Az ellopott értékes holmikát a csendőrök hatóságilag lefoglalták és a rendőrkapitányság őrizetbe adták. A bűntársak ellen ezek után megtették a hivatalos bűnvádi feljelentést. Megemlítjük, hogy az orgazdasággal vádolt kovács tagadja bűnösségét s azt állítja, hogy a bűnjes tárgyakhoz vétel útján jutott.

Katholikus népszövetségi mozgalom. *Trencsénvárosban* a Népszövetség *Prihoda* János plebánus és *Schwinger* Károly beszédeinek hatása alatt 56 taggal alakult meg. A tagok beiratkozása folyik.

Kis- és Nagyvendég, Póhába és Aranyosd községeknél a kisvendégi plebánián egybegyűlt népe előtt *Rakovszky* Béla püsködő másodnapján képviselői beszámolót tartott. Nagy tetszéssel fogadott beszéde után *Gramantik* Ágoston a Népszövetséget ismertette. Azonnal 105 tag iratkozott be, akik *Klasz* Imre plebánost helyiigazgatónak választván meg — a Népszövetség ott végleg alakult.

Sissó, Onor, Chudolehota, Borcsány és Libichava községek lakói a sissói plebánián udvarán egybegyűlve várták szeretett képviselőjüket, *Rakovszky* Béla beszámoló beszédét. Ez alkalommal *Gramantik* Ágoston a Népszövetségről is beszélt. Felsőzilitására 85-en léptek be a Népszövetségbe és helyiigazgatónak *Lipka* Lőrinc plebánost választották meg.

Állami kedvezmény. A kereskedelmi miniszter az 1907. évi III. t. c. I. §-ában meghatározott állami kedvezményeket a Magyar Kender és Lenkésítő gyár érsekújvári ipartelepe részére 10 évre engedélyezte.

A hólak-trencsénteplici villamos vasut f. é. június végén remélhetőleg már át lesz adható a forgalomnak. A vasut építése egy muló természetű bajt okozott, a mennyiben sok vállalkozó felhagyott a fiakkerezzel s így most nem áll elegendő számú bérkocsi a közönség rendelkezésére. A vasut megnyitása véget vet ennek a kellemetlenségnek, de már addig is gondoskodni kellene a személyforgalom akadálytalan lebonyolításáról.

Kiket szabadságnak? Tudattuk már olvasóinkkal, hogy úgy a honvédségnél, mint a közös hadseregben a katonák egy jelentékeny részét három hetre szabadságnak a gabona és takarmány, a szőlőművelés munkálatainak, a szüret és kukoricatérés, továbbá a selyemhernyó tenyésztés különleges munkálatainak idejére. Nagyon sokan érdeklődtek aziránt, hogy vajon kiket szabadságnak? A miniszter rendelete szerint a gyengébb, a kiképzésben visszamaradt legénység, a tavasz folyamán bevonult újoncok s egyéves önkéntesek ezt a kedvezményt nem kapják meg. Ugyancsak nem szabadságnak a lovassághoz, tábori tüzérséghez (a nehéz tarackosztályokat kivéve) a műszaki és egészségügyi csapatokhoz, testületekhez és intézetekhez beosztott legénység. A szabadságot személyesen (rapporton) kell kérni.

Pöstyén fürdőből. *Fürdőbizottsági iroda.* (Fürdőszálló, parkbejárat.) Hivatatalos órák 1/2-9—11-ig, 2—4-ig. Fürdőbiztos *Machovich* János, helyettese *Radocza* Tibor dr. A fürdőbizottság elnöke *Bodó* Peter, *Erdődy* Imre gróf uradalmi igazgatója, lakik *Galgóczen*; tagjai *Fodor* Kálmán dr. közegészs. tanácsos, orsz. képviselő, *Erdődy* Imre gróf urad. fürdőigazgatója, a fürdők vezető orvosa, továbbá a fürdőbiztos és helyettese, a katonai gyógyház parancsnoka, az orvosi kar, a közs. bíró és jegyző; a fürdőbérlet, több pöstyéni polgár és néhány fürdővendég. Fürdőbizottsági gondnok *Fodor* László takarékpénztári igazg. A cs. és kir. katonai gyógyház (Erzsébet-út 49.) ezidős. parancsnoka *Bilek* Vencel cs. és kir. őrnagy. A gyógyház főorvosa *Steidl* Alajos dr. cs. és kir. ezredorvos.

Főszolgabírói hivatal. (Erzsébet-út 4.) Főszolgabíró *Machovich* János, tb. főszolgabíró dr. *Radocza* Tibor.

Községi elöljáróság. (Szt. István-út 8.) *Biró* Ribarics Jakab, jegyző *Lellei* János.

Fürdőigazgatóság. (Fürdőszálló, parkbejárat.) *Winter* Sándor és fiai cég, mint a fürdők és az urai, szállók és villák főberelői.

Gyógydíjak. Mindenki a ki 3 napnál tovább tartózkodik Pöstyénben köteles gyógydíjat fizetni, mely az I. osztályban 26.— kor., (kiséret személynként 20.— kor., 14 éven aluli gyermek, vagy szolgálta 6.— kor.) a II. osztályban 16.— kor. (12.—, 4.— kor.) a III. osztályban 10.— kor. (6.—, szolgálta 2.—, gyermek felmentve). A cs. és kir. katonai gyógyházban elhelyezett tisztak száradási rangig 6.— kor., őrnagy és őrnagy és alezredesi rangban levők 8.— kor., magasabb

ranguak pedig 14.— kor. fizetnek (zenedij címén). A ki 7 napon belül elhagyja a fürdőhelyet csak zenediját (4—8 kor.) köteles fizetni. A vendég jogában áll a kivetett gyógydíj ellen felszólamlani (személyes megjelenés és indoklás fürdőbizottsági irodában 2—4 igit). A díjak 3 napon belül fizetendők. Október 1-től április 30-ig csupán a díjak fele fizetendő. Gyógydíjmentes minden gyakorló orvos, annak felesége, a háztartásban élő gyermekeik, további hivatásos hírlapírók (igazolvány) a cs. és kir. katonai gyógyházban ápoló katonák őrmesteri rangon alul és mindazon egyének, kik szegénységüket hiteles módon igazolják.

Az összes fürdők a fürdőszigetén vannak.

Istenisztelet. Róm. kath. templom Nagypöstyénben. *Kápolna* a parkban (június 15-től naponta 11 órákor istenisztelet).

Közlekedési hivatalok. M. kir. posta-, távirada és telefon hivatal, Erzsébet-út 25. Hivatalfőnök *Hirschler* Gusztáv, m. kir. posta főellenőr. Nyitva reggel 7-től este 9-ig. Máv. állomásfőnökség, *Kossuth* Lajos-út Hivatalfőnök *Jobszt* Gellért.

Fiu-internátus Székesfehérvárott.

Már ötödik éve működik áldásos eredménnyel a középiskolai Szent-Imre-konviktus, a katolikus magyar ifjuság vallásérkölcös, hazafias, tudományos nevelése terén. Akik tudják, mennyi rüt veszedelemnek lehet zsákmánya az ifju harmatos lelke, ha a családi körből távozva kellő felügyelet nélkül él, azok tudják mérlegelni, mily megbecsülhetetlen szolgálatot tesz egy ilyen intézmény a nevelés ügyének. — A Szent-Imre-konviktusban (nagy udvar, játszótér és park) 32—35 növendék kap teljes ellátást évi 700 koronáért. Az intézet élén egy igazgató és egy praefektus áll. A jelentkezések lehetőleg f. hó végéig eszközlendők. Részletes fölvilágosítással szívesen szolgál az intézet igazgatósága. (Székesfehérvár Széchenyi-utca.)

Az érsekújvári—komáromi vasut építése serényen halad előre. A dunai és a vág-dunai híd már majdnem teljesen elkészült és künn az egész vonalon nagy arányokban folyik a munka, úgy hogy az új vasut ez év végén minden valószínűség szerint át lesz adható a forgalomnak.

Ritka vadászsákmány. Érdekes hírt közölnek velünk Erdélyből. Május 23-án a Retyezát hegység rengetegében egy nagyobb vadásztársaság medve vadászatra kerekedett fel. A társaság egyik tagja, *Nagytapolcsány* szülöttje ifj. *Léonárt* Sándor mérnök, egy óriási medvével került szembe. A szerencsés *Nimród* elejtette a hatalmas 2 métermázsát jóval meghaladó állatot, melynek őrmérete vig ünnepségben részesítették a szerencsés vadász mérnököt.

Hatóság elleni erőszak. A kapitányságon június 6-án eljárást indítottak hatóság elleni erőszak címén *Kukla* József, *Mihalovics* Mihály és *Kaszala* József nyitrai munkások ellen, amiért egy városi rendőrt kötelelességű eljárárásban megakadályozták. Jelzett napon egy *Dávid* Géza nevű alsóköröskényi kocsis részeg állapotban az Erzsébet-uton hajtott kocsijával s éktelen lármás énekekkel közmegebotránkozásra adott okot. Kihágásáért egy a dologra figyelmessé tett rendőr rendreutasította s mikor a figyelmeztetés dacára sem hagyott fel izetlen viselkedésével, a kapitányságon akarta előállítani. A fentnevezett munkások ekkor közbeléptek s a kocsis elővezetését fenyegetéseikkel megakadályozták, miközben a részeg ember elhajtott lovaival.

Pályázat internátusba való felvételre. A Dmke. makói diákotthonába az 1909—10. iskolai évre 160 gimnáziumi, esetleg elemi iskolai tanuló vétetik fel. Az ellátási díj havi 36, beiratási, orvosi, butorhasználati díj évi 40 korona. A felvételt kérő bélyegtelen folyamogványok iskolai bizonyítvánnyal, születési és I. osztályu tanulóknál újraoltási bizonyítvánnyal felszerelve 1909. év július 10. napjáig adandók be a Dmke. makói diákotthonának felügyelő-bizottságánál. — Részletes prospektussal kívánatra készséggel szolgál a diákotthon igazgatósága Makón.

Apró hírek. Zóbel Ármín nyitrai lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy e hó 6-án, amint a Zoborból levezető szigeti uton a városba igyekezett, ismeretlen egyén késsel megrohanta s csak lelekjelenlétének köszönhető, hogy az ortámadásnak súlyosabb következményei nem lettek. A kapitányságon e feljelentés folytán nyomozást tettek folyamatba, mely azonban mai napig eredményre nem vezetett. — A rendőrség többek panaszára kihágások miatt eljárást indított bizonyos *Svecz* Ferenc nevű 14 éves felsőtabán-utcai suhanc ellen, ki az udvarbeli lakók biztonságát állandóan veszélyezteti és bicskakkal felszerelve

minden halandót megfenyeget. Az említett városrész lakóinak igen gyakori hasonló feljelentései gyönyörűséges közbenső állapotokra engednek ottan következtetni, pláne amikor már kősa 14 éves dologtalan suhancok hősködnének arrafelől mások testi épségének rovására. Szigorúbb rendőri felügyelet kellene e városrésznél, — ha persze elegendő számú rendőrlégénységünk lenne, — nehogy a legpáratcaibb állapotok verjenek ott gyökeret a sok munkakerülő vörösizű „proletár, jóvoltából. — Tárgyi Gyula 14 éves pincérfiút e hó 4-én *Somogyi* János, a *Braun*-féle kávéház alkalmazott pincérje, minden ok nélkül úgy arcul verte, hogy a fiút elborította a vére. A rendőrségen eljárást indítottak a pincer ellen.

A siker titka. Sok vállalkozás már magában hordja a siker magvát s ha az illető vállalkozás tényleg célszerű és hasznos úgy a sikert csak általános rokonszerv és megalégedés kíséri. Ilyen vállalkozás a Gyermekvédő Liga által most rendezett tárgysorsjáték is, mely a közönség körében a legélénkebb pártolásra talál. A játéktervezet oly leleményesen egyuttal realisan van összeállítva, hogy a sorsjegyek vevői a játéknál feltétlenül megtalálják számításukat és voltaképpen misem kockáztatnak. A tervezet szerint ugyanis a Liga sorsjegyek mindegyike kivétel nélkül nyer és a legkisebb nyeremény arany vagy ezüsttárgy. Van azonfelül egy 20,000 koronás értékű nyeremény — 36 darabból álló pazar kiállítású asztalkészlet aranyból — mely a *Kossuth* Lajos utca egyik kirakatában hetek óta általános bámulat tárgya, továbbá több nagyobb nyeremény 4000, 3000, 2000, 1500, 1000 korona stb. értékben. Most hogy ezen sorsjegyek húzási ideje július 1-je közeledik, a sorsjegyirodát (Budapest, Ferenciek-tere 4.) valószággal előrszátják a megrrendelésekkel s azonfelül a fővárosi és vidéki tőzsdekben, ahol ezen sorsjegyek iránt, úgy hogy biztos remény van miszerint a húzás napjáig a kibocsájtott 400,000 sorsjegy mind elkel, a mi igazán páratlan eredmény volna. Aki tehát egy humánus intézményt minden kockázat nélkül támogatni óhajt, az vegyen ezekből a sorsjegyekből.

Közgazdaság.

Az ürményi kisgazdák és munkások.

Az ürményi kisgazdák és munkások ezélt tiz évvel szövözetet alakítottak. Szövözetkeztek, hogy minden tag néhány részjegyet vált heti 20 fillér befizetéssel s magának a szövözetkezett egyes tagjai egy kis tőkét nyujt, azoknak pedig, akik okos dologra kölcsönre szorulnak, olcsó kölcsönt ad.

Mi lett évek alatt a vállalkozásból?

Szinte csodálkozva írjuk, hogy mi lett belőle. Emlékeztet a mustármagra, amelyből terebelyes fa lett.

Az Ürmény és Vidéke Hitelszövözetkezettnek ez idő szerint 500 tagja van, akik 1055 drb. 50 koronás üzletrészt jegyeztek, melyeknek névértéke 52.750 koronára rüg s ebből 41.600 korona teljesen be van fizetve, a tartalékalap 9800 koronát tesz ki, a takaréketétek pedig a 180.00 koronát meghaladják. A takaréketétek folyton emelkedőben vannak. Ily módon elérte már működése első éveiben az ürményi szövözetkezett azt, hogy semmi-féle idegen, sem pedig a központi hitelt nem vett igénybe, a szövözetkezett maga erejéből képes ma is tagjainak hitelszükségletet kielégíteni.

Mindez azonban csak azt bizonyítja, hogy az ürményi szövözetkezett jó szövözetkezett, amde ha működésének többi részleteit nézzük, azt látjuk, hogy az ürményi szövözetkezett szinte pelda nélkül áll az országban.

Röviddel a hitelszövözetkezett megalakulása után, a hitelszövözetkezett tagjainak segélyével megalakult a fogyasztási szövözetkezett. Kezdetben igen helyesen míg külön is meg nem erősödtek, a két szövözetkezett szoros összeköttetésben volt egymással, de a hitelszövözetkezeti törvény megalkotásával kettéváltak. A fogyasztási szövözetkezettnek ma közel háromszázezer korona értékű az évi forgalma.

A szövözetkezett néhány év előtt kibérelt 25 évre egy nagyobb kúpusztult szőlőt, azt betelepítette, ma közel hat holdas mintaszőlőtelepe van. Ennek a szőlőnek a létesítése oly példaadó hatással volt a falu népére, hogy az ürményiek ma egyre-másra ujtják fel elpusztult szőlőiket. A szövözetkezett megtanítja tagjait a helyes szüretelésre és az okszerű pincekezelésre. Gyönyörű pincéi vannak, amelyekben állandóan 6—800 hektoliter borkészlet van, úgy hogy az egész környéket elláthatja olcsó és kifogástalan minőségű borral. Ezzel szemben nem elégedett meg, hogy a borértékesítési viszonyokat kedvezőbbé tegye, kisebbszepészgyárat állított fel, amelynek

készítményeit ma már ismerik úgy túl a Dunán, mint az északnyugati varmegyékben.

Van a szövetkezetnek külön szikvizgyára. A fiókszövetkezetekkel való forgalmát saját fogataival bonyolítja le. Hogy az állattenyésztésnek helyes irányt adjon, kitűnő fajta tenyészbikát szerzett be, amelyet díjtalanul bocsát a köztenyésztés céljaira.

Ha valamely birtok, főleg szövetkezeti tagnak a birtoka, árverésre kerül, avagy bármilyen ingóságok, a szövetkezetek nem engedik idegen kézbe jutni. Megszerzik a lehető legmagasabb áron, hogy aztán ismét apró részletekben eladják a földet vásárolni kívánó községi lakosoknak. Az úrményi szövetkezet tehát a gyakorlatban régóta meghonosította a szövetkezeti parcellázást. De a megvett földeket vissza is juttatják régi tulajdonosainak, míhlyt azok tartozásait felet lefizették, míg a másik félösszeget mint tartozást részletekben fizetik vissza. Ily módon gyakran az előbbi rossz gazdát rendszerint jó gazdává változtatják át.

Kalapot kell emelni már az imént felsorolt közhasznú munkásságáért is az úrményi szövetkezet vezetője előtt, de még elmondjuk azt is, hogy a szövetkezet egy külön, igazán mintaszerűen berendezett kórházat tart fenn, amely valóságos áldás az Úrmény és vidéke lakóinak. Ha hozzávesszük azt, hogy a szövetkezet kezdeményezéséből igazán mintaszerű munkásságot kifejtő gazdakör és ifjusági kör is jött létre, amelynek fenntartásához a szövetkezetek részint pénzzel, részint másfajta (épület, fűtőanyag stb.) anyagi áldozatokkal járulnak hozzá, valóban elmondhatjuk, hogy az úrményi szövetkezet hovatovább megközelíti az igazi szövetkezet mintaképét.

Ugyebár mindezeket a legnagyobb álmélkodással olvassuk? Hogy mi lehet heti 20 filléres befizetéséből. Hogy mivé penderedett a kis leányzó. Hogy evés közben jön meg az étvágy. Hogy akik elkezdették 20 filléres takarékosággal, hogyan boldogultak, hogyan fejlődtek. Hova vitték falujukban a népjólétet. Nemes példát adnak az úrményi gazdák elismeréssel kísérik vezérüket Tóth Károly doktort, aki nemcsak a betegeket gyógyította sikerrel, de egészséges lakostársainak hosszabb, boldogabb életet biztosított.

Irodalom.

A Mária-kongregációk céljait előmozdító P. Bús Jakab S. J. szerkesztésében megjelenő „**Mária-Kongregáció**” című folyóirat II. évfolyamának 5-ik száma a következő gazdag tartalommal jelent meg: P. Bús S. J.: A kongregáció és jótékony egyesületek. — Jablonkay G. S. J.: A szakosztályok működése a barcelonai kongregációkban. — P. László Ferenc S. J.: Egy kongregáció prezes a közelmúltból. — A messinai kongregáció assistensei. Messina. — Levente: Szűz Mária nagy családja. — Csávossy B. Elemér S. J.: Az innsbrucki prézes — kongresszusról — P. Opitz S. J. után Bernhard S. J. A Mária-Kongregáció rövid ismertetése. — Tomcsányi L. S. J.: Régi emlékek. — Harsányi Lajos: Csoda történt. (Vers.) — Hírek. — Székesfehérvárról. — Szegedről. — Kalocsáról. — Kézdivásárhelyről. — Budapestről, az urak és egyetemi hallgatók kongregációjából. — Grünzweig Béla joghallgató: A kongregáció otthona. — Tamás Viktor tanárjelölt: Úvegcserepek. — Jó könyvek, lapok, értesítők stb. Egyetemi Mária-Kongregáció névsora. — Hirdetések. — A két havonként megjelenő kitűnő folyóiratot melegen ajánljuk a kath. közönség s főképp a kongregációk pártfogásába.

CSARNOK

Az Ocskay-család pereskedése Pöstyén birtokáért 1488—1591-ig.

II.

Okmányok alapján írta: Follajtár József.

Az Ocskay-család Nyitramegyének legrégebbi családjai közül való. Nem értem ez alatt azt a régiséget, melyet a család egyik leszármazottja említ: 'Atillától származtatva azt le, sem azt, melyet Ocskay Alajos feljegyzései után Jedlicska Pál — hivatkozással a „fides penes auctorem” helyes elvre — adott ki. ² Az elsőt lehetetlenségénél fogva; a másodikat pedig azért nem — mert ha megbízható is egyébként, a Dubi családra vonatkozik. Dubi pedig nem Ocskay.

Az én kutatásaim mást hoznak napfényre. Köztudomású dolog, hogy honfoglaló őseink idejében Vág völgye lakott terület volt. A győztes magyarság birtokain hagyta a legyőzötteket. Béla névtelen jegyzője ³ szerint csak a lázadókat telepítették át más, a határtól beljebb eső vidékre. E szerint Pöstyén környékén a megszállók kivül a határok őrzésére rendelt székely-bessenők és az ősmegtelepedett népek laktak. Ez utóbbiakból többeket névszerint ismerünk.

A mai Vágújhelytől dényugotnak elhúzó és az egykori Luh erdőn túl fekvő, a Malaka, Dubove és Dudvág mentén elterülő földnek tulajdonosa egy család, mely azon időben, midőn oklevelesen bizonyíthatólag fellép, már pereskedik a szomszédos pannonhalmi apátsággal és az oklevelekben névszerint felsorolt tagokon kivül léteznek még cognatusai. ⁴ Ezeknek itt öröklött ősi, meg pénzen szerzett birtokai vannak. A szomszédos papibirtok új tulajdonosai éber figyelemmel őrködnek a határookra, és az apátság szomszédosága hihetőleg nem volt inyére a terjeszkedni óhajtoknak. Szempontunkból nem oly fontos a pereskedésük — jöllehet ezen oklevél ismert meg a neveikkel — hanem inkább az azután következett határjárás, melynek okmányát a Reviczky család levéltára őrzi, ⁵ és mely egész biztossággal elvezet a család ősi fészékéhez az akkor Sztránya-nak nevezett területhez, mely később az egyik osztályos atyafi után Ocskó nevet nyert. Az első ismert ős Budichei, kinek fiai Buttlík (másutt Oth, Othlik), a vele rokon Broden fia Choboval és Holics fia Martonossal (másutt Mortunus) birtokosai azon földnek, mely Pobedim-Osztró és Dudvág mentén elterül és a melynek határát a már említett folyó középe képezi, és ez a mai helyzet szerint nem más, mint Ocskó.

A ki ismeri a tót nyelv kicsinyítő-becézőtő ragozását, könnyen megtalálja az ősi Buth, Oth, Othlik nevek egyikében azon nevet, mely becéztve Otko-Ocsko-vá alakul.

Nem celzatosság nélkül hivatkozom a tót nyelvre. A már említett Reviczky levéltárban van néhány okmány, hol az Othlik neve mellett „bohemus” jelző szerepel. Szintúgy a csejtei nemesek — t. i. Chazlau fiak kis földje Császtköz néven szerepel; s végül egyik őse Ákus-után lett Kúzlóvé ama földterület, mely hajdan Kysdenehnek neveztetett.

A nyitrai káptalanak egy 1401-ből való oklevél átirata szerint az Ocskó határára vonatkozó okmányt az unoka Lack fia Lőrincz kérelmére írta át, e két névvel nyerjük azon két lányszemet, mely összefogja az imént mondottakat a Nagy Iván művében közölt családjával ⁶.

A család szaporodtával, az aprózó osztozkodás következtében többnek nem jutott elég az ősből, s így kénytelen volt szolgálatot vállalni. Így tett ezen Ocskói Lack fia Mihály is, ki az új temetvényi birtokos Tóth Lőrincz fiainál vállalt szolgálatot és lett belőle az u. n. „familiaris” udvari, bizalmas ember.

Térjünk vissza az első családhoz. Konth Miklós a nádor kiváló ember volt mint államférfi és mint gazda egyaránt. Családi élete, tettei megvannak írva ⁷ s én felmentve érzem magam a nálamnál hivatottabbak utánmásolásától. Ezen Miklós dédunokája szintén Miklós, ki Ujlak vára után Ujlaki, de néhol Galgócz tót neve után Fris-tacky-nak írja magát és hatalmának tetőpontján bosnyák király lett: dacára nagy uradalmának és dus jövedelmeinek, gyakrabban megszorult a pénz dolgában. Azon időben a kölcsönügylet zálogjogú volt. A nyert kölcsönösszeg erejéig egy-egy jószág, falu, major köttetett le és annak censusa adta a kamatot mindaddig, míg a pénz visszafizetve nem lett. Megtörtént azonban elég gyakran, hogy olyik adós néhány év után kizavarta a zálogos birtokost a birtokból, miből évekre terjedő perek támadtak. Egy ilyen zálogos kölcsönből támadt pereskedést szándékozom elmondani.

¹ Ocskay Gusztáv: Reminiscenciák a múltból.

² Jedlicska Pál: Kiskárpáti Emlékek. Szomolánytól—Vágújhelyig. II. 426—428. II.

³ Schwandtner: Scriptorum Rerum Hung. I. Fol. 24. Cap. XXXVII.

⁴ Wenzel. Árp. u. okt. III. 73.

⁵ Reviczky Itár. 3 sz. (Reviczky Alfrédnél Beckón).

⁶ Nagy Iván. M. O. cs. VIII. 196 és 326—27. II.

⁷ Pór Antal: Nagy Lajos. Bottka: Konth nádor téves sarjadéka stb... Századok 1870. 139—154.

Egy Browning és egy Lancaster puska jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

92. 1—1.

Róm. kath. vallásu fiú tanoncnak felvétetik

Seeber Vilmos vaskereskedésében, Tóth Vilmos-utca II. szám alatt. — 49. 14—0.

Faeladás.

Az esztergomi főkáptalan gerencséri erdejében eladó:

273 ürm. gyertyán dorongfa

74 rakás gyertyán ágfa

368 ürm. kérgezett dorongfa.

Venni szándékozók küldjék írásbeli zárt ajánlataikat 10% bánatpénzzel legkésőbb **ju-nius hó 16-ig** a méltóságos Főkáptalanhoz Esztergomba.

Tudakozódní lehet a Főkáptalani Erdőhivatalnál Esztergomban, továbbá az uradalmi erdőgondnokságnál Zsitvaapátiban. 91. 2—2.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

2. 24—52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Üzlet-áthelyezés!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy az eddig Nyitrán, Tóth Vilmos utca 11. sz. a. vezetett

női divat-termet

Tóth Vilmos utca 16. szám alá helyeztem át.

Midőn eddigi t. vevőim és rendelőim további szíves pártfogását kérem, felhívom a n. é. közönség figyelmét arra, hogy

női kalapokat

a legújabb divat szerint készíték, mindenféle díszítést és átalakítást gyorsan, pontosan és jutányos áron eszközölök.

Tisztelettel

88. 2-5.

SPANYÁR JÓZSA.

SZÉP MUSKÁTLIK

cserépben,
megvételre kerestetnek.

Bővebbet a kiadóhivatalban. 82. 6-0.

Seilnacht József

= képfaragó, oltárpítő és aranyozó =
templom művészeti műterme

GALGÓCZ

(Nyitra megye).

Németprónai templom főoltára 1907.

Oltárok, szószekek, keresztelő-kutak, szobrok és kereszt-
úti állomások stb.
izléses készítése.

Régi oltárok átala-
kítása és díszítése.

Vázlatokat és költ-
ségelőirányzatokat
díjmentesen küldök.

Polychromikus
festészet!

Mindenemű tárgyak
minden alakban tirol
iparjelleg szerint.

149. 34-52.

Szent Ferenc harmadik rendjének jubiláris zárandoklata a Szentföldre!

A Szt. Congregáció 1906. nov. 20-án kelt és öt évre szóló kiváltságaival felruházva, Magyarország nagyméltóságú püspöki karának helyeslő és pártoló tudomásával s a sz. Ferenc rendjének Generalisa engedélyével a szt. Ferenc harmadik rendje részére **1909. aug. 20-tól szept. 23-ig tartó jubiláris zárandoklatot** rendezünk, a melyben az ország minden kath. híve részt vehet.

Indulás Budapestről augusztus 20-án — visszaérkezés szept. 22-én.

Utirány: Budapest—Triest—Alexandria—Caifa—Nazaret—Caifa—Jaffa—Jeruzsalem—Betlehem, Szent János—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapest.

Ár: I. oszt. 672 kor. 40 fil., II. oszt. 516 kor. 50 fil., III. oszt. 299 kor. 10 fil.

Jelentkezni: A szentföldi komiszáriátusnál, Budapest, II. kerület Margit-körút 23.

P. Kaizer Nándor, szentföldi komiszárius; P. Tréfán Leonárd, a „Szt. Ferenc hírnöke”-nek szerkesztője; Zsekó Károly, a „Strom Serafický” szerkesztője; P. Havas Kapisztrán, a harmadrend budai igazgatója, a jubiláris zárandoklat rendezői.

52. 13-0.

A Tóth Vilmos utcai
Dr. **Nagy**-féle házban
két földszinti szoba előszobával
butorozott vagy butorozottlanul
kiadó. 93. 2-3.

M. kir. pozsonyi IV. honv. ker. parancsnokság.

1605/1909. h. szám.

Verseny tárgyalási hirdetés.

A nyitrai honvéd esapatkórházban fogantatosítandó s 1179 kor. 52 fill. azaz: kettő-ezeregyszázhetvenkilenc korona 52 fillérrel előirányzott szobafestő és mázolás munkálatoknak vállalati uton való biztosítására **1909. évi július hó 1. napján délután 4-kor** a nyitrai honvéd esapatkórház kezelőbizottságának hivatal helyiségében nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlati feltételeknek megfelelően kiállítandó és felszerelendő ajánlatok a kitűzött napon délután 4 óráig az említett kezelőbizottsági irodában nyújtandók be.

A tervek, költségvetések, a kötetendő szerződés mintája valamint annak kiegészítő részét képező különleges, általános, részletes feltételek és ajánlati minta a nyitrai honvéd esapatkórház kezelőbizottságának irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlati minta díjtalanul megszereshető.

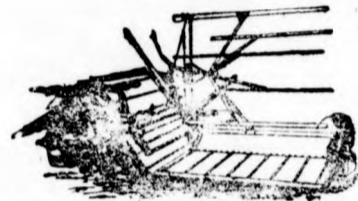
Pozsony, 1909. évi június hó 6-án.

M. kir. pozsonyi IV. honv. ker. parancsnokság.

HIRDETÉSEK a „Nyitramegyei Szemle” számára igen jutányos áron felvételnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, a hol a lapra is elő lehet fizetni.

Azon mélyen tisztelt gazdák, kik fűkaszáló és kéveköttő aratógépeket óhajtanak vásárolni, saját érdekében kérjenek prospektust

MASSEY-HARRIS

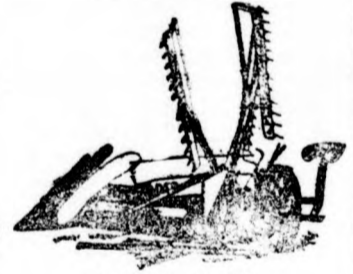
kéveköttő,

MASSEY-HARRIS

MASSEY-HARRIS

fűkaszáló,

aratógépekről.

Kartellen kívül!

MASSEY-HARRIS COMPANY, TORONTO,
északamerikai fűkaszáló- és aratógépgyár.

!!! A világ legszolidabb gyártmánya !!!

Verőképviseelő: Kornstein Gyula Sándor BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 23. sz.
Utazók és ügynökök uton nincsenek.

Közvetlen kérdezősködések kéretnek.

78. 3-10.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.